

OOSTERGOO OP SCHERP

Protesteren om de regels weer te (laten) respecteren. Je moet maar durven tijdens het Oostergooweekend waarin het toch vooral draait om een amicale sfeer op de prachtige vloot Friese jachten, boeiers en tjotters. Toch vond een van de schippers het nodig iedereen weer even op scherp te zetten.

Tekst en fotografie **Klaas Wiersma**

Het eerste weekend van juni staat Grou traditioneel in het teken van het Oostergooweekend, met op de zaterdag de jaarvergadering gevolgd door een tocht voor de leden. Op zondag worden dan de wedstrijden georganiseerd voor de historische houten schepen: boeiers, Friese jachten, tjotters en en GWS-schouwen. Op het Pikmeer was het dus weer volop genieten van witte zeilen, warm glanzend eikenhout en verguld snijwerk.

De Koninklijke Zeilvereniging Oostergoo, opgericht in 1848, begon als instituut dat vooral Fries en adellijk was. Tijdens de jaarvergadering doet men er alles aan om die sfeer van weleer te laten herleven. Net als de vaartocht die erop volgt is het een besloten geheel dat vooral de aandacht trekt vanwege het kostuum waarin de heren aan boord stappen (mét das en blazer). Maar op zondag wordt er “gewoon” wedstrijdgezeild. Komen de schippers tegenwoordig uit het hele land, de schepen zijn nog steeds dezelfde als in de tijd van oprichters Jonkheer Van Eysinga, grietman Minnema van Haersma de With en Schelte Sixma, baron van Heemstra.

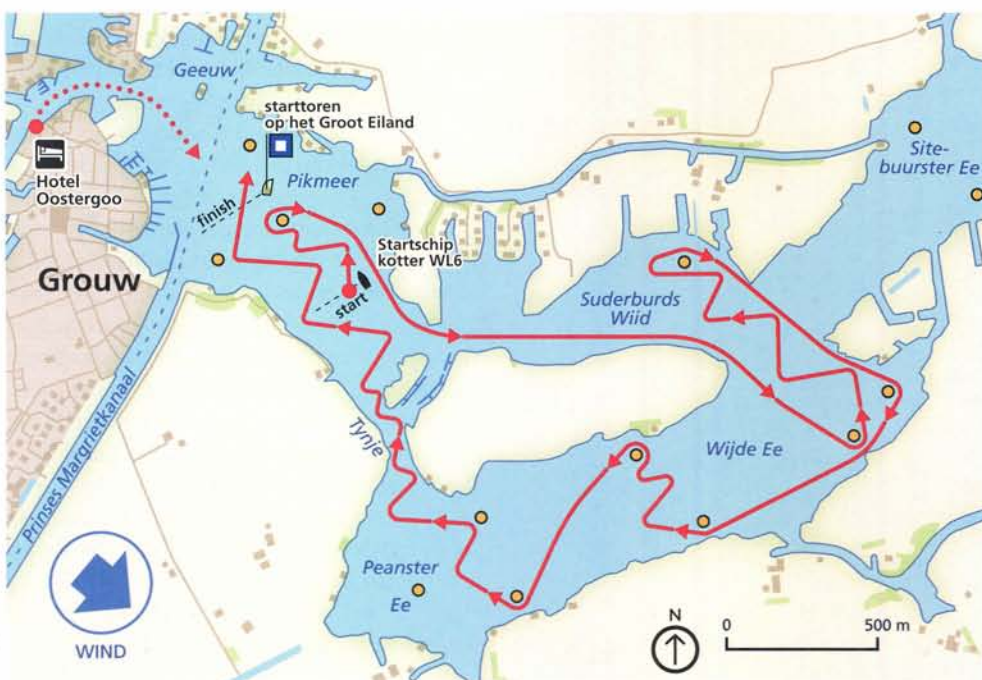
Starteiland

Vijf boeiers, vijftien Friese jachten, vier schepen in de tjotterklasse en (slechts) drie GWS-schouwen verschenen er aan de startlijn. Na een palaver bij Hotel Oostergoo steekt de vloot het Prinses Margrietkanaal over om zich op het Pikmeer voor te bereiden. In de starttoren op het Groot Eiland melden de schippers zich, het startschip is de kotter WL6.

Als eerste starten de boeiers. Na het korte kruisrak naar een bovenboei, die vlak voor de starttoren is neergelegd, volgt een lang ruim rak. Eerst over het Pikmeer, dan loopt de wedstrijd baan door het Suderburds Wiid. Om het nauwe Tynje te ontlasten is dit nieuwe stuk meer hier in 2018 voor 7 miljoen euro aangelegd. De wedstrijdzeilers maken er dankbaar gebruik van. Op de Wijde Ee ligt de benedenboei, waarna de zeilers meteen weer terug naar het Suderburds Wiid kruisen. Omdat het comité vandaag twee wedstrijden wil varen is gekozen voor een kortere baan en komt de wedstrijd vloot niet op de Sitebuurster Ee. Na drie boeien op de Wijde Ee gaat de klassieke vloot nu wel door het Tynje om op het Pikmeer te finishen.

Goede start

Boeier *Albatros* uit 1881 heeft de beste start. Met klapperende zeilen draait Theo Stolk rustig om het startschip, haalt op tien seconden voor de start de zeilen aan en laat geen

boven: De bemanning van boeier *Sylnocht* (Lantinga, 1917) ziet de koplopers van de Friese jachten al opkomen in het nauwe Tynje

onder: De fok trimmen op de *Vlieghende Hollander*

enkel gaatje voor tegenstanders. De *Mientje* vaart iets lager. *Sylnocht* en *Constanter* krijgen vuile wind waarop Pieter Halbertsma van de *Constanter* meteen overstag gaat, even later

gevolgd door de *Sylnocht*. Of het nu de vrije wind is, een gunstige draaiing of pure kennis van het thuiswater, de *Constanter* weet ondanks de slechte start toch als eerste de

bovenboei te ronden. *Phoenix* ronds als laatste. Ondertussen maakt ook het grote veld van vijftien Friese jachten zich op voor de start. Natuurlijk hebben de schippers de start van

EXTREME TJOTTER

De fjooveracht *De Jonge Minne* (boven) wordt door bemanningslid en rondbodemkenner Robin van Son gezien als de meeste extreme boot in de vloot. Zelf heeft hij de *Noorderling*, ook een fjooveracht van 4,80 m met een breedte van 2,12 m. Maar vergelijk dat eens met de breedte van *De Jonge Minne*: 2,40 m! Oftewel een verhouding van 2:1. Waarom zo extreem? 'Om heel veel zeil te kunnen voeren,' meent Van Son. Op zijn tjotter hijst hij 17,5 m², maar op *De Jonge Minne* is dat 10 m² meer. 'Het is heel bijzonder dat de haast legendarische werfbaas E. Holtrop van der Zee daar een goed zeilend schip van wist te maken, want het is toch een soort van klomp. Ook constructief moet het natuurlijk heel goed in elkaar zitten om al die krachten op te kunnen vangen. Immers we varen met een ongestaagde mast!' *De Jonge Minne* is volkomen terecht een Varend Monument®, het bouwjaar is 1887, en het is een wonder dat een tjotter die allang "uit elkaar gezeild" had kunnen zijn, er nog zo goed bij ligt.

boven: De boeier *Albatros* (zeilnr. 98) maakt een start uit het boekje

midden: Fries jacht *Hendrickje*, in 2002 gebouwd door Pier Piersma, rondt de bovenboei

onder: Aan boord van de winnende tjotter *Wetterhoun* is naast Pieter Piersma, Astrid van der Veen en Glen Smid nog iemand aan boord, die klotste gezellig mee in de buik van de 23 weken zwangere Astrid!

de boeiers gezien en geconcludeerd dat hoog starten voordelig is. Daarom wacht er een flinke groep schepen achter het startschip voor een plekje hoog op de lijn. Het risico op een indringstart nemen ze voor lief, meestal verlijeren de schepen die al vroeg naast het schip liggen toch wel en komt er vanzelf ruimte. Maar Martijn Perdijk van de *Zephyrus* heeft andere plannen. Net als Theo Stolk van de *Albatros* is hij niet van zins om cadeautjes weg te geven.

In de laatste twintig seconden voor de start zeilt hij met vaart en hoogte naar de startboei. Iedereen boven hem moet volgens de regels loeven, of daar nou een startschip ligt of niet. Op dat moment glijdt de *Hendrickje* met klapperende zeilen tussen de *Zephyrus* en de boei. 'Omhoog! Loeven!', klinkt het vanaf de *Zephyrus*. Schipper Kuiper duwt het roer van zich

af maar de 117RD ligt al naast hem. Protest! 'Meestal zijn er bij onze wedstrijden zelden protesten maar bij herhaaldelijk aangeven dat de buurman fout zat heb ik het protest doorgezet,' verklaart Martijn Perdijk na afloop. 'Eigenlijk doen we niet aan protesteren,' zegt ook wedstrijdcommissaris Tjalling van der Goot op het starteiland. Maar als Perdijk het er dit keer niet bij laat zitten wordt het protest toch in behandeling genomen.

Voor niemand leuk

Protesteren is voor niemand leuk. Degene die protesteert is vaak boos en verontwaardigd. En wanneer anderen een broodje eten of een finishbiertje drinken moet hij of zij nog aan de slag om het protestformulier in te vullen. Met het risico dat het allemaal niet loopt als verwacht, want protesten worden regelmatig

linksboven: De voordekkers van de boeier *Constanter*

links onder: Het comité aan het werk in de starttoren, met links KZV Oostergoo voorzitter Boele Staal en rechts wedstrijdcommissaris Pieter Halbertsma

plaatsen verliezen. Wat zeker meespeelt is dat iedereen hier met een monumentaal erfstuk aan het racen is; schepen die soms al meerdere generaties eigenaren hebben overleefd. Niemand wil een situatie op de spits drijven en sommige teams willen gewoon een dag lekker zeilen. Zeker na een drankrijke bijeenkomst als het diner van zaterdag. Maar anderen zijn fanatieker en komen om te winnen. Juist om de boten te sparen is er daarom niks mis met het indienen van een protest, zodat het weer gangbaar wordt dat je soms een paar plaatsen verliest door de regels te volgen.

Oppermachtig

Ondertussen is de *Constanter* weer oppermachtig op haar thuiswater. Geraffineerd wordt de laatste klap uit het Tynje zo gepland dat er een lange slag kan volgen. Bij de Friese jachten vechten *Stânfries*, *Dageraad*, *Jantien* en de *Hommel* om het podium. De laatste twee hebben beide een goede en een slechte wedstrijd, waardoor uiteindelijk de *Windbreker* derde wordt met een vierde en een vijfde plek. *Stânfries* wint. *Dageraad* wordt tweede. Perdijs wint het protest en eindigt als zesde. Bij de tjotters zet de *Wetterhoun* twee eerste plekken neer en is *De Jonge Minne* tweede. Wim Drogts wint bij de GWS. De prijsuitreiking laat inderdaad op zich wachten. Maar het is goed dat de regels weer eens zijn benoemd en toegepast. ♪

HET SCHIP VAN DE ZEILSCHOOL

Een van de bekendste Friese jachten is wellicht de *Hommel* (foto boven). Honderden zeilers hebben er les in gehad op de Kaag, toen het jacht behoorde tot de Nederlandse Zeilschool. De familie Patist van die school ontfermde zich ruim vijf decennia over de *Hommel*, vanaf 1946. Voor die tijd voer het jacht op de Bergse en Kralingse plas bij Rotterdam onder de naam *Aegir*. De foto uit 1922 waarop de *Aegir* voor "theeschenkerij Plaswijk" drijft is prachtig. Het jacht was toen eigendom van een apotheker, tegenwoordig ontfermt Dirk Slijper zich over de *Hommel*. Martijn Perdijs van werf Wind en Water in Heeg voerde in 2008 een levensreddende restauratie uit, waarbij onder meer het zeilwerk werd vernieuwd. De *Hommel* is een Varend Monument®

Zeilen met erfstuk

Ook bij het rondenvan boeien, later in de wedstrijd, geldt soms 'het recht van de grootste'. Ook worden boeien geraakt zonder de consequentie te nemen: namelijk een rondje draaien en dus hoogstwaarschijnlijk een paar